

UZASADNIENIE

Celem projektowanej ustawy jest zagwarantowanie wsparcia finansowego rodzinom funkcjonariuszy, żołnierzy, druhów ochotniczych straży pożarnych oraz ratowników górskich, którzy podczas realizowania swoich obowiązków stracili życie. Nowe przepisy kompleksowo uregulują tę kwestię przez wprowadzenie i wypłatę świadczenia pieniężnego.

Projektowane przepisy to także symboliczne zadośćuczynienie rodzinom funkcjonariuszy, żołnierzy, druhów OSP oraz ratowników górskich straty najbliższych, którzy poświęcili swoje życie ratując życie, zdrowie i mienie innych.

Wejście w życie ustawy planowane jest po upływie 14 dni od ogłoszenia.

Funkcjonariusze i żołnierze zawodowi służą społeczeństwu oraz poświęcają się w związku z wykonywaniem służbowych obowiązków. Potwierdzenie tego można odnaleźć m.in. w treści roty policyjnego ślubowania. Podejmujący służbę policjant ślubuje służyć narodowi, chronić porządku prawnego określonego przez Konstytucję RP oraz strzec bezpieczeństwa państwa i obywateli „nawet z narażeniem życia”. Podobne zobowiązania składają również funkcjonariusze innych wymienionych w ustawie służb, a także strażacy OSP oraz ratownicy górscy.

Projekt ustawy określa zasady, tryb przyznawania i wypłaty świadczenia pieniężnego członkom rodziny funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Ochrony Państwa, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

Oprócz rodzin funkcjonariuszy służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych świadczenie będą mogły otrzymać rodziny funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz żołnierzy zawodowych.

Świadczenie przysługiwać będzie także rodzinie druhów OSP oraz ratowników górskich, których śmierć nastąpiła podczas realizowania działań ratowniczych prowadzonych w warunkach szczególnie zagrażających życiu lub zdrowiu, jak również rodzinie żołnierzy niezawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

Dotychczasowe rozwiązania - renta rodzinna

Aktualnie w przypadku śmierci funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego albo emeryta / rencisty jego rodzina posiada prawo do renty rodzinnej. Renta rodzinna przysługuje na zasadach i w wysokości określonych w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Prawo do renty rodzinnej przysługuje małżonkowi (wdowie lub wdowcowi), jeżeli w chwili śmierci małżonka osoba ta osiągnęła wiek 50 lat lub była niezdolna do pracy albo wychowuje

co najmniej jedno z dzieci uprawnione do renty rodzinnej, które nie osiągnęło 16 lat. Jeżeli dziecko kształci się w szkole – świadczenie to będzie przysługiwało do 18. roku życia. Uprawnienie do renty rodzinnej, po śmierci małżonka, otrzyma również osoba, która sprawuje pieczę nad dzieckiem całkowicie niezdolnym do pracy oraz do samodzielnej egzystencji.

W razie śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza / żołnierza, co do zasady, w czasie wykonywania zadań poza granicami kraju renta rodzinna przysługuje jego małżonkowi bez względu na wiek i stan zdrowia. Na tych samych zasadach renta rodzinna przysługuje rodzinie funkcjonariusza / żołnierza w niektórych szczególnych okolicznościach w czasie służby w kraju.

Prawo do renty rodzinnej nabywa również wdowa, która osiągnęła wiek 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża. Prawo do renty przysługuje wdowie nie później niż w ciągu 5 lat od śmierci męża lub od zaprzestania wychowywania dzieci.

Prawo do renty rodzinnej mają również dzieci do ukończenia 16 lat, do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16. rok życia. W czasie nauki renta rodzinna może być wypłacana nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat. Jeżeli dzieci stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji renta rodzinna przysługuje im bez względu na wiek.

Zakres podmiotowy projektowanego świadczenia pieniężnego – służby, Siły Zbrojne RP, ochotnicze straże pożarne, ratownicy górscy

Świadczenie pieniężne będzie przysługiwać uprawnionym członkom rodziny funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa, a także Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku z:

- 1) wykonywaniem obowiązków służbowych w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu, jeżeli funkcjonariusz albo żołnierz zawodowy:
 - a) podejmował czynności operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze albo interwencje w celu ochrony osób, mienia, przywrócenia porządku prawnego, bezpieczeństwa i porządku publicznego, ratowania życia lub zdrowia ludzkiego;
 - b) uczestniczył w fizycznej ochronie osób lub mienia;
 - c) brał udział w działaniach ratowniczych lub akcji ratowniczej;
 - d) realizował czynności w zakresie bezpośredniej ochrony i opieki nad osadzonymi;
 - e) realizował działania bojowe, w tym kontrterrorystyczne w rozumieniu ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych;
 - f) podejmował czynności związane z ochroną granicy państwowej, dokonywaniem kontroli ruchu granicznego lub zapobieganiem i przeciwdziałaniem nielegalnej migracji;
 - g) wykonywał prace podwodne na rzecz bezpieczeństwa i porządku publicznego;

- h) realizował czynności w składzie personelu latającego;
- 2) podjęciem poza służbą czynności związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego, ratowaniem życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia skutkujących narażeniem własnego życia lub zdrowia;
- 3) pełnieniem służby przez funkcjonariusza w strefie działań wojennych albo w strefie konfliktu zbrojnego w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, w składzie polskich kontyngentów do misji specjalnych organizacji międzynarodowych, w Policji, w Straży Granicznej, w Biurze Ochrony Rządu, w Służbie Ochrony Państwa, w Agencji Wywiadu, w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego lub w Służbie Wywiadu Wojskowego albo delegowaniem do pełnienia służby poza granicami państwa w kontyngencie utworzonym do realizacji zadań określonych w przepisach ustawowych;
- 4) pełnieniem służby przez żołnierza zawodowego w strefie działań wojennych w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2021 r., poz. 396 oraz z 2022 r. poz. 655).

W zakresie przesłanek związanych z wykonywaniem obowiązków służbowych w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu oraz pełnieniem służby w strefie działań wojennych albo w strefie konfliktu zbrojnego jako wzorzec regulacji przyjęto rozwiązania wynikające z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy *o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin* (Dz. U. z 2022 r. poz. 1626, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków podwyższania emerytur funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Ochrony Państwa, a także Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1611).

Przesłanka wskazana w art. 2 ust. 1 pkt 1 lit. e została oparta na funkcjonujących dotychczas przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 maja 2005 r. w sprawie *szczególonych warunków podwyższania emerytur funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej*, które stanowią podstawę wieloletniej praktyki prowadzonych postępowań w zakresie podwyższania emerytur funkcjonariuszy i posługują się pojęciem działań bojowych oraz rozwiązaniach przyjętych ustawą z dnia 10 czerwca 2016 r. *o działaniach antyterrorystycznych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2632), która posługuje się w art. 2

pkt 2 ustawy pojęciem działań kontrterrorystycznych. Dotychczas, w przeciwieństwie do przepisów związanych z zakresem wykonywanych zadań przez formacje i wynikających z nich uprawnień (np. ustawa o działaniach antyterrorystycznych czy ustawa o Policji), przepisy związane z kwestiami emerytalnymi, a w konsekwencji rentowymi, nie uwzględniają pojęcia działań kontrterrorystycznych. Tymczasem mając na uwadze, że działania kontrterrorystyczne są zdefiniowane jako działania wobec sprawców, osób przygotowujących lub pomagających w dokonaniu przestępstwa o charakterze terrorystycznym prowadzone w celu wyeliminowania bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub wolności osób lub mienia przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków oraz specjalistycznej taktyki działania, to działania bojowe, analogicznie prowadzone są przy wykorzystaniu specjalistycznych sił i środków lub specjalistycznej taktyki działania, jednak ich cel może być znacznie szerszy np. zatrzymanie członków zorganizowanej grupy przestępczej zajmujących się przestępczością kryminalną czy narkotykową, a zatem nie mających żadnego związku z przestępstwami o charakterze terrorystycznym. Intencją ustawodawcy w tym zakresie jest zatem objęcie możliwie najszerszych okoliczności dających podstawę spełnienia tej przesłanki bez zawężenia celu prowadzenia tych działań do różnych form sprawstwa w kontekście przestępstw o charakterze terrorystycznym. W konsekwencji przesłanka ta pozwoli na objęcie swym zakresem nie tylko funkcjonariuszy i żołnierzy realizujących zadania w jednostkach kontrterrorystycznych, lecz również w komórkach realizacyjnych operujących w odniesieniu do różnych innych obszarów przestępczości.

W odniesieniu do żołnierzy zawodowych przyjęto, że przesłanką uzasadniającą przyznanie świadczenia pieniężnego będzie śmierć żołnierza w strefie działań wojennych w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2021 r., poz. 396 oraz z 2022 r. poz. 655). Zaproponowane rozwiązanie odwołuje się do ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa tak, jak to ma miejsce w art. 24 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r., poz. 520 z późn. zm.) oraz art. 4 pkt 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2022 r., poz. 2205).

Podjmując decyzję o przyznaniu świadczenia pieniężnego członkom rodziny funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych, którzy poza służbą podjęli czynności związane z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego, ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia skutkujące narażeniem własnego życia lub zdrowia kierowano się potrzebą zapewnienia wsparcia członkom rodzin funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych, którzy poza służbą podjęli czynności na rzecz ochrony dobra wspólnego skutkujące ich śmiercią. Jako przykład takich działań można wskazać tragiczną śmierć w dniu 10 lutego 2010 r. młodszego aspiranta Policji Andrzeja Struja, który będąc na urlopie wypoczynkowym, podjął interwencję wobec nietrzeźwego mężczyzny, rzucającego koszem na śmieci w przejeżdżający tramwaj. Na skutek podjętej interwencji policjant został kilkakrotnie ugodzony nożem, co w konsekwencji doprowadziło do jego śmierci. Na kanwie przytoczonej sprawy uznano, że jeżeli funkcjonariusz

lub żołnierz naraża swoje zdrowie i życie dla ratowania chronionego prawem dobra o szczególnym znaczeniu, w tym w szczególności życia człowieka – to fakt ten należy uznać za wykazanie postawy heroicznej, która powinna być przez społeczeństwo doceniona w szczególny sposób.

Z uwagi na fakt, że wyczerpujące wskazanie wszystkich stanów faktycznych związanych z wykonywaniem czynności służbowych w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu skutkujących śmiercią funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego nie jest możliwe w projekcie przyjęto, że świadczenie pieniężne przysługuje również członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych innych niż wymienione w ust. 1 w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu.

Świadczenie pieniężne będzie przysługiwało również członkom rodziny strażaków ratowników OSP, których śmierć nastąpiła w związku z udziałem w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej albo ćwiczeniach organizowanych przez Państwową Straż Pożarną, w warunkach zagrażających życiu lub zdrowiu. Świadczenie będzie też przysługiwało członkom rodziny ratowników górskich, których śmierć nastąpiła w związku z wykonywaniem działań ratowniczych w warunkach zagrażających życiu lub zdrowiu oraz żołnierza niezawodowego, którego śmierć nastąpiła w związku ze służbą w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

Uprawnieni do świadczenia

Członkami rodziny uprawnionymi do pobierania świadczenia będą: małżonek, dzieci oraz rodzice. Za rodziców uważane są również osoby przysposabiające. Świadczenie otrzymają dzieci poniżej 18. roku życia lub dzieci uczące się do 24. (25.) roku życia. Bez względu na wiek, świadczenie będzie przysługiwało dzieciom, które do czasu osiągnięcia 18 lat stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji.

W odniesieniu do małżonka funkcjonariusza i żołnierza zawodowego przyjęto, że świadczenie pieniężne będzie mu przysługiwało od momentu przyznania dożywotnio.

Rodzicom funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego prawo do świadczenia pieniężnego, przysługuje po uzyskaniu przez nich prawa do emerytury lub renty, uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego przewidzianych w odrębnych przepisach albo ukończeniu w przypadku kobiet – 60 lat, a przypadku mężczyzn – 65 lat. Świadczenie pieniężne przysługuje rodzicom również w przypadku, jeżeli stali się całkowicie niezdolni do pracy oraz niezdolni do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem tego wieku.

Świadczenie pieniężne będzie przysługiwać małżonkowi oraz sierocie zupełnej w miesięcznej wysokości 100% przeciętnego uposażenia funkcjonariusza danej formacji albo żołnierza zawodowego, a każdemu dziecku i każdemu rodzicowi w wysokości 50% przeciętnego uposażenia funkcjonariusza danej formacji albo żołnierza zawodowego. Przykładowo w przypadku Policji będzie to kwota odpowiednio 7 361 zł (100%) lub 3 680,50 zł (50%). Oznacza to, że wdowa z dwójką uprawnionych do świadczenia dzieci otrzyma miesięczne wsparcie w wysokości 14 722 zł.

Określając zakres podmiotowy ustawy przyjęto, że państwo, w przypadku śmierci funkcjonariusza i żołnierza zawodowego „na służbie” bierze na siebie niejako ciężar utrzymania członków jego rodziny. Za ratownictwo górskie na mocy ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich odpowiedzialnym jest Skarb państwa poprzez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, zatem ratownik górski traktowany jest w projektowanej ustawie na równi z funkcjonariuszem. W przypadku ratownictwa wodnego odpowiedzialnym za bezpieczeństwo jest zarządzający obszarem wodnym, czyli nie Skarb państwa. Niemniej jednak, rodzina ratownika wodnego, jak też każda rodzina, której członek zmarł w szczególnych okolicznościach, ponosząc zasługi, jest uprawniona do ubiegania się o rentę specjalną przyznawaną przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 82 ust. 1 ustawy *o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 i 1504). Zgodnie z przytoczonym przepisem Prezes Rady Ministrów w szczególnie uzasadnionych przypadkach może przyznać emeryturę lub rentę na warunkach i w wysokości innej niż określone w ustawie. Analogiczne uprawnienie przysługuje członkom rodzin innych osób realizujących czynności związane z ratowaniem chronionego prawem dobra z narażeniem własnego życia i zdrowia.

W przypadku rodzin funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Marszałkowskiej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej, a także członków rodzin strażaków ratowników OSP oraz członków rodziny ratowników górskich prawo do świadczenia będzie ustalał i wypłacał Zakład Emerytalno-Rentowy MSWiA.

Rodzinom funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, żołnierzy zawodowych oraz żołnierzy niezawodowych prawo do świadczenia będą ustalały i wypłacały Wojskowe Biura Emerytalne. Czynności te, w przypadku rodzin funkcjonariuszy Służby Więziennej, będzie wykonywało Biuro Emerytalne Służby Więziennej.

Rozwiązanie to wynika z faktu, że organy te ustalają i wypłacają również renty rodzinne. Właściwy organ emerytalny będzie wydawać decyzję o przyznaniu świadczenia na wniosek uprawnionego członka rodziny funkcjonariusza, żołnierza, druha OSP lub ratownika górskiego.

Do wniosku o przyznanie świadczenia pieniężnego należy załączyć dokumenty potwierdzające prawo do świadczenia pieniężnego:

- 1) dokument wystawiony przez przełożonego właściwego w sprawach osobowych stwierdzający, iż śmierć funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego nastąpiła w związku z wykonywaniem czynności albo pełnieniem służby w okolicznościach, o których mowa w art. 2 ust. 1 lub 2 albo
- 2) dokument wystawiony przez przełożonego właściwego w sprawach osobowych na podstawie decyzji odpowiednio ministra właściwego do spraw wewnętrznych, Ministra Sprawiedliwości, Ministra Obrony Narodowej albo Szefa Krajowej Administracji Skarbowej stwierdzającej zaginięcie funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego oraz

związek zaginięcia z wykonywaniem czynności albo pełnieniem służby w okolicznościach, o których mowa w art. 2 ust. 1 lub 2, albo brak tego związku;

- 3) aktualny odpis stanu cywilnego potwierdzający zaistnienie okoliczności uzasadniających złożenie wniosku;
- 4) inny dokument urzędowy potwierdzający zaistnienie okoliczności innych niż wymienione w pkt 1-3 potwierdzający zaistnienie okoliczności uzasadniających złożenie wniosku.

Przyjęto, że przełożony właściwy w sprawach osobowych będzie potwierdzał, że śmierć funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego nastąpiła w związku z podjęciem poza służbą czynności związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego, ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia skutkującego narażeniem własnego życia lub zdrowia w przypadku, gdy na podstawie posiadanych materiałów (np. akt osobowych funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego) będzie w stanie ustalić wskazaną okoliczność. W celu zgromadzenia niezbędnych w tym zakresie dokumentów przełożonemu przyznano prawo wystąpienia do właściwych organów celem uzyskania informacji o okolicznościach śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza w związku z podjęciem poza służbą czynności, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2. Właściwe organy są obowiązane do udzielenia informacji o okolicznościach śmierci albo zaginięcia funkcjonariusza. W przypadku braku stosownego dokumentu wystawionego przez przełożonego (lub innego właściwego organu lub podmiotu wskazanego w art. 13a ustawy zmienianej w art. 22 lub w art. 11e ustawy zmienianej w art. 20), stwierdzającego, iż śmierć funkcjonariusza lub żołnierza (ratownika górskiego lub strażaka ratownika OSP) nastąpiła w okolicznościach wskazanych w projektowanej ustawie, organy emerytalne nie będą miały możliwości ustalenia prawa do świadczenia pieniężnego. Jeżeli chodzi o inne dokumenty urzędowe, to w odniesieniu do dzieci zmarłego funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego należy wskazać zaświadczenie o kontynuowaniu nauki czy orzeczenie stwierdzające, że dziecko jest niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji, a w odniesieniu do małżonka lub rodziców można wskazać decyzję o przyznaniu emerytury lub renty, uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego.

Od decyzji organów emerytalnych w sprawie przyznania prawa do świadczenia pieniężnego i jego wysokości, a także w przypadku niewydania takiej decyzji w terminie określonym w projektowanej ustawie, zainteresowanemu będzie przysługiwało odwołanie do właściwego sądu powszechnego, według zasad określonych w Części Pierwszej w Księdze Pierwszej w Tytule VII w Dziale III Kodeksu postępowania cywilnego.

Co ważne wypłata świadczenia pieniężnego nie będzie mogła być łączona z pobieraniem renty bądź emerytury, uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego. W razie jednoczesnego prawa do świadczenia pieniężnego i renty bądź emerytury, uposażenia w stanie spoczynku lub uposażenia rodzinnego osobie uprawnionej będzie wypłacane świadczenie wyższe albo przez nią wybrane, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Wybór świadczenia pieniężnego nie pozbawi osoby uprawnionej innych świadczeń i uprawnień przysługujących emerytom i rencistom przewidzianych w odrębnych przepisach.

Świadczenie pieniężne dla członków rodziny funkcjonariuszy i żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia, nie będzie stanowiło również regulacji szczególnej w odniesieniu do przepisów Kodeksu cywilnego oraz przewidzianych w nim roszczeń o charakterze cywilnoprawnym.

W zakresie nieuregulowanym w projektowanej ustawie będą stosowane odpowiednie przepisy ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 1626, z późn. zm.) lub ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 2528).

Ponieważ przepisy te określają tryb działania organów emerytalnych, które mają wypłacać nowe świadczenie pieniężne, a także sposób postępowania przy rencie rodzinnej, do której nowe świadczenie jest bardzo zbliżone, będą tutaj również stosowane akty wykonawcze do powyższych ustaw.

Przepisy zmieniające

Analogiczne zasady dotyczące prawa do świadczenia pieniężnego obejmą także członków rodziny strażaków ratowników OSP, których śmierć nastąpiła w związku z udziałem w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej albo ćwiczeniu organizowanym przez Państwową Straż Pożarną w warunkach zagrażających życiu lub zdrowiu. Takie same zasady przyjęto dla członków rodziny ratowników górskich, których śmierć nastąpiła w związku z wykonywaniem działań ratowniczych podejmowanych w ramach ratownictwa górskiego w warunkach zagrażających życiu lub zdrowiu. W związku z tym w projekcie ustawy dokonano odpowiednich zmian w ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. poz. 2490) przez dodanie art. 13a i art. 13b oraz w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1425) przez dodanie art. 11e i art. 11f.

Ponadto projekt przewiduje zmianę ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin polegającą na przyznaniu prawa do świadczenia pieniężnego członkom rodziny żołnierzy niezawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

W projekcie zaproponowana została również zmiana w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, z późn. zm.). Polega ona na dodaniu w art. 50 w ust. 6 pkt 6a wskazującego, że przepisów ust. 1a–1c, 4 i 5 nie stosuje się do przyjmowanego przez Radę Ministrów projektu ustawy, której skutkiem może być zwiększenie (w stosunku do wielkości wynikających z obowiązujących przepisów) wydatków budżetu państwa dotyczących świadczenia, o którym mowa w ustawie z dnia ... o świadczeniu pieniężnym dla członków rodziny funkcjonariusza i żołnierza zawodowego, którego śmierć

nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia (Dz. U. poz. ...).

Projekt ustawy wprowadza również niezbędne zmiany wynikowe w ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 1626 i 2476). W szczególności dodaje się art. 31a, który stanowi podstawę dla organów emerytalnych, określonych tą ustawą, do realizowania innych zadań wynikających z przepisów szczególnych, takich jak projektowana ustawa. Równocześnie usunięty zostanie art. 48a, gdyż art. 31a, jako szerszy pojęciowo obejmie również wypłatę świadczeń ratowniczych, o których mowa w art. 48a. Niezbędne zmiany wynikowe wprowadzono również w art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin.

Aby objąć świadczenie pieniężne składką zdrowotną zaproponowano zmiany w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, z późn. zm.). I tak, z uwagi na fakt, że świadczenie pieniężne ma mieć charakter bardzo zbliżony do renty rodzinnej, w celu zachowania spójności i czytelności przepisów ustawy o świadczeniach zaproponowano w projekcie ustawy przyjęcie rozwiązania polegającego na zmianie definicji osoby pobierającej emeryturę lub rentę, zawartej w art. 5 pkt 20 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach (...), i objęcie tą definicją osób pobierających świadczenie pieniężne, z wyłączeniem dzieci do 18. roku życia. Zmiana definicji nie będzie powodować konieczności wprowadzania zmian w art. 66 ust. 1 pkt 16b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (nie zostanie utworzony nowy tytuł do ubezpieczenia zdrowotnego). Osoby pobierające świadczenie pieniężne będą podlegały ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu, o którym mowa w art. 66 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach (...).

Natomiast w celu prawidłowego realizowania obowiązków podatkowych, jako że nowe świadczenie pieniężne ma charakter bardzo zbliżony do renty rodzinnej, zaproponowano, aby odnosiły się do niego analogiczne przepisy ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2647 i 2687).

Zmiana przepisów ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej w zakresie zaginięcia funkcjonariusza Służby Celno-Skarbowej pozwoli na zastosowanie przepisów ustawy w przypadku wystąpienia takiego zdarzenia w Służbie Celno-Skarbowej. Proponowana zmiana jest zmianą wynikową wprowadzenia w projekcie ustawy uregulowań wynikających z art. 2 ust. 3 wskazujących, że świadczenie pieniężne może być przyznane również w przypadku zaginięcia funkcjonariusza w okolicznościach określonych w projekcie.

Przepisy przejściowe

Na podstawie przepisów przejściowych świadczenie pieniężne będzie przysługiwało również członkom rodziny:

1) funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej, których śmierć nastąpiła w okolicznościach, o których mowa w art. 2, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;

2) żołnierzy zawodowych, których śmierć albo zaginięcie nastąpiło w związku z wykonywaniem czynności albo pełnieniem służby w okolicznościach, o których mowa w art. 2, po dniu 31 lipca 1990 r.;

3) żołnierzy niezawodowych, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia, po dniu 31 lipca 1990 r.;

4) strażaków ratowników OSP, których śmierć nastąpiła w związku z udziałem w działaniu ratowniczym, akcji ratowniczej albo ćwiczeniach organizowanych przez Państwową Straż Pożarną, w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;

5) ratowników górskich, których śmierć nastąpiła w związku z wykonywaniem działań ratowniczych podejmowanych w ramach ratownictwa górskiego w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy;

6) członków specjalistycznych organizacji ratowniczych – Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego lub Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, którego śmierć nastąpiła w związku z wykonywaniem działań ratowniczych podejmowanych w ramach ratownictwa górskiego w warunkach zagrażających życiu i zdrowiu, przed 1 stycznia 2012 r.

W przypadku, gdy członek rodziny uprawniony do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 2 ustawy, pobiera emeryturę lub rentę, uposażenie w stanie spoczynku, lub uposażenie rodzinne, wypłaca się świadczenie wyższe albo świadczenie wybrane przez osobę uprawnioną, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej. Wybór świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 2, nie pozbawia osoby uprawnionej innych świadczeń i uprawnień przysługujących emerytom i rencistom przewidzianych w odrębnych przepisach. W projektowanych przepisach członkom rodzin, o których mowa w przepisie przejściowym, będzie przysługiwało prawo do świadczenia pieniężnego, jeżeli złożą oni wniosek o przyznanie świadczenia w czasie roku od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Okres ten wydaje się być wystarczająco długi, aby wszyscy zainteresowani mogli skorzystać ze wsparcia.

W projekcie przyjęto, że w odniesieniu do służb, które mają swoich następców prawnych świadczenie pieniężne będzie przysługiwało wyłącznie członkom rodziny funkcjonariusza Urzędu Ochrony Państwa, Biura Ochrony Rządu oraz Służby Celnej.

Pierwsza wypłata świadczeń pieniężnych, o których mowa w art. 2, nastąpi nie później niż w terminie 3 miesięcy od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym ustawa weszła w życie.

Przewiduje się, że projektowana ustawa wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

W ocenie projektodawcy projekt ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej. Projekt nie podlega obowiązkowi przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt nie podlega notyfikacji zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych, gdyż regulacja nie odnosi się do wprowadzenia norm lub przepisów technicznych.

Projekt został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce Rządowy Proces Legislacyjny zgodnie z § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2022 r. poz. 348) oraz stosownie do wymogów art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248). W trybie ww. ustawy uwag do projektu nie zgłoszono.

Projekt ustawy nie podlegał dokonaniu oceny OSR przez koordynatora OSR w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów.